

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN CHRISTUS, KONING VAN HET HEELAL

Ezechiël 34, 11-12.15-17 • Psalm 23 • Eerste Brief aan de Korintiërs 15, 20-26.28 • Matteüs 25, 31-36

Een herder als koning

HET FEEST van Christus, Koning van het heelal, vormt het slotakkoord van het liturgische jaar. Alle schriftteksten van de woorddienst geven daar elk op een eigen wijze vorm aan. In de eerste lezing neemt God, bij monde van de profeet Ezechiël, zelf het woord. God treedt op als herder en als rechter van de eindtijd. Hij zal uiteindelijk recht doen, maar dan wel op de wijze van een herder. En we horen wat waarachtig herderschap inhoudt. Een echte herder ziet om naar zijn kudde. Bovenal draagt hij zorg voor de zwakke, verdwaalde en gekwetste dieren, zonder daarom de gezonde en de sterke te vergeten. In deze herder herkennen wij de Ene, „barmhartig en medelijdend, rijk aan ontferming, groot in liefde, groot in trouw” (Exodus 34, 6). Zo had Hij zich aan Mozes bekend gemaakt – Mozes, die zelf ook als herder van schapen begonnen was alvorens herder van het volk Israël te worden. Antwoordpsalm 23 sluit aan bij dezelfde herderymboliek. De psalm bezingt hoe God zijn volk altijd als een herder heeft geleid. Het lied eindigt met een uitzicht op het feest van de eindtijd. Wij worden aan tafel genodigd in het huis van de Heer, „tot in lengte van dagen”.

Perspectief op de eindtijd krijgen we ook in de tweede lezing. Paulus ontvouwt er zijn toekomstvisioen. Jezus Christus is opgewekt uit de dood en verheerlijkt bij God. Hij is als koning aangesteld over alles wat bestaat. Dat koningschap van Christus is volgens Paulus de voorbode van de eindvoltooiing, wanneer God „alles in allen zal zijn”.

Kijken we nu even terug naar de laatste zin van de eerste lezing. God is niet enkel een herder die liefdevol zorg draagt voor al zijn dieren, vooral voor de zwaksten. Hij is ook een herder die recht doet „aan het ene dier tegenover het andere, tegenover ram en bok”. De ‘rammen en bokken’ zijn de sterke dieren van de kudde. De profeet Ezechiël bedoelt er de leiders van Juda mee. Volgens de profeet zijn zij verantwoordelijk voor de verdrukking van de zwakken en voor de ondergang van Jeruzalem. Die slotzin van de eerste lezing wordt door Jezus opgenomen in de evangelietekst over het ‘laatste oordeel’. Daar gaat het over een herder „die een scheiding maakt tussen schapen en bokken”.

Die evangelielezing is een hoogtepunt. Ze is dat binnen het Matteüsevangelie waaruit we in het voorbije jaar zo vaak hebben gelezen: deze tekst vormt er het slotakkoord van de vijf grote toespraken van Jezus (bergrede, zendingsrede, parabelrede, kerkrede, rede over de eindtijd). Ze is dat bovendien in een veel ruimere context, want deze tekst toont glashelder waar het in de christelijke levensvisie en in de hele Schrift uiteindelijk om gaat.

Jezus spreekt in klare taal over het eindoordeel, waarbij het enige criterium de concrete daden van menselijkheid en medeleven zullen zijn. De beeldspraak in de woorddienst van deze zondag, over herders en schapen, is ongetwijfeld tijdgebonden en cultureel bepaald. Maar de boodschap die wordt doorgegeven is van blijvende waarde. De uiteindelijke grond voor de opname in het rijk van de Vader is de liefde, die zich uit in daden van solidariteit. Die daden van solidariteit worden in de evangelielezing concreet gemaakt: hongerigen spijzen, dorstigen laven, vreemdelingen opnemen, naakten kleden, zieken en gevangenen bezoeken. Het zijn liefdewerken die in een vergelijkbare samenhang op verscheidene plaatsen in het Oude Testament voorkomen: zie Jesaja 58, 7 (hongerigen, daklozen, naakten), Job 22, 6-7 (hongerigen, dorstigen, naakten), Ezechiël 18, 7.16, Job 31, 17.19, Tobit 1, 16-17 en 4, 16 (hongerigen en naakten), Sirach 7, 35 (zieken). In het rabbijnse jodendom werden deze liefdewerken zelfs hoger aangeslagen dan de door de wet voorgeschreven aalmoezen.

De woorden van Jezus liggen dus helemaal in de lijn van de Bijbelse en de joodse traditie. Hij geeft er een universele draagwijdte aan door ze toe te passen op „alle volken”. Hij benadrukt dat de liefdewerken volstrekt belangeloos gebeuren: de rechtvaardigen zijn er zich helemaal niet van bewust dat zij ‘iets bijzonders’ gedaan zouden hebben. En ten slotte identificeert Jezus zich zonder meer met iedere hongerige, dorstige, vreemde, naakte, zieke, gevangen medemens, gelovig of niet, christen of niet. Wat men voor één van die geringsten van zijn medemensen gedaan heeft, heeft men voor Hem gedaan.

CHRISTUS, KONING VAN HET HEELAL

23 NOVEMBER 2008

Eerste lezing Ezechiël 34, 11-12.15-17

Zo spreekt God de Heer:

„Ik zoek mijn kudde op en bezoek mijn eigen schapen. Zoals een herder omziet naar zijn kudde, en zich onder zijn schapen begeeft wanneer ze verstrooid zijn, zo zal Ik omzien naar mijn schapen en ze in veiligheid brengen, hoe ver ze ook afgedwaald zijn ten gevolge van mist en nevel.”

„Ik zal mijn schapen weiden, Ik zelf zal ze laten rusten”, spreekt God de Heer. „Het vermiste schaap ga Ik zoeken, het verdwaalde breng Ik terug, het gewonde verbind Ik, het zieke geef Ik weer kracht en het gezonde en sterke blijf Ik verzorgen. Ik zal ze laten weiden zoals het behoort. En gij, mijn schapen,” zo spreekt God de Heer, „Ik zal recht doen aan het ene dier tegenover het andere, tegenover ram en bok.”

Tweede lezing Eerste Brief aan de Korintiërs 15, 20-26.28

Broeders en zusters,

Christus is opgestaan uit de doden als eersteling van hen die ontslapen zijn. Want omdat door een mens de dood is gekomen, komt door een mens ook de opstanding der doden. Zoals allen sterven in Adam, zo zullen ook allen in Christus herleven. Maar ieder in zijn eigen rangorde: als eerste en voornaamste Christus, vervolgens bij zijn komst, zij die Christus toebehoren; daarna komt het einde, wanneer Hij het koningschap aan God de Vader zal overdragen, na alle heerschappijen en alle machten en krachten te hebben onttroond. Want het is vastgesteld dat Hij het koningschap zal uitoefenen, tot Hij al zijn vijanden onder zijn voeten heeft gelegd. En de laatste vijand die vernietigd wordt, is de dood. En wanneer alles aan Hem onderworpen is, dan zal ook de Zoon zelf zich onderwerpen aan degene die het al aan Hem onderwierp. Dan zal God zijn alles in allen.

Evangelie Matteüs 25, 31-36

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen:

„Wanneer de Mensenzoon komt in zijn heerlijkheid en vergezeld van alle engelen, dan zal Hij plaats nemen op zijn troon van glorie. Alle volken zullen vóór Hem bijeengebracht worden en Hij zal ze in twee groepen scheiden, zoals de herder een scheiding maakt tussen schapen en bokken. De schapen zal Hij plaatsen aan zijn rechterhand, maar de bokken aan zijn linker.”

„Dan zal de Koning tot die aan zijn rechterhand zeggen: ‘Komt, gezegenden van mijn Vader, en ontvangt het Rijk dat voor u gereed is vanaf de grondvesting der wereld. Want Ik had honger en gij hebt Mij te eten gegeven, Ik had dorst en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik was vreemdeling en gij hebt Mij opgenomen. Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed, Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht, Ik was in de gevangenis en gij hebt Mij bezocht.’”

„Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden en zeggen: ‘Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien en U te eten gegeven, of dorstig en U te drinken gegeven? En wanneer zagen wij U als vreemdeling en hebben U opgenomen, of naakt en hebben U gekleed? En wanneer zagen we U ziek of in de gevangenis en zijn U komen bezoeken?’”

„De Koning zal hun ten antwoord geven: ‘Voorwaar, Ik zeg u: al wat gij gedaan hebt voor een dezer geringsten van mijn broeders hebt gij voor Mij gedaan.’” „En tot die aan zijn linkerhand zal Hij dan zeggen: ‘Gaaf weg van Mij, vervloekten, in het eeuwig vuur dat bereid is voor de duivel en zijn trawanten. Want Ik had honger en gij hebt Mij niet te eten gegeven. Ik had dorst en gij hebt Mij niet te drinken gegeven. Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij niet opgenomen, naakt en gij hebt Mij niet gekleed. Ik was ziek en in de gevangenis en gij zijt Mij niet komen bezoeken.’” „Dan zullen ook zij antwoorden en zeggen: ‘Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien of dorstig als vreemdeling of naakt of ziek of in de gevangenis, en hebben wij niet voor U gezorgd?’”

„Daarop zal Hij hun antwoorden: ‘Voorwaar, Ik zeg u: al wat gij niet voor een van deze geringsten hebt gedaan, hebt gij ook voor Mij niet gedaan. En dezen zullen heengaan naar de eeuwige straf, maar de rechtvaardigen naar het eeuwig leven’.”